

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre	16 kor.
Hegyedévre	4 "
Helyben háshoz hozva:	
Egész évre	20 kor.
Hegyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Hegyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét 6 és
ünnepek utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéréseinek visszadátolása
vagy megőrzésére nem vállalunk.

Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A fő feladat.

(—a) Mióta egy felelőtlen és párt nélküli kormánynak egykori belügyminisztere Kristóffy József, hogy a politikában zavart csináljon, a felizzgatott szenvedélyekre spekulálva példátlan könnyelműséggel piacra dobta az ő hebehurgyán készült általános választójogi tervezetét, — ez a kérdés lett a tengelye minden további politikai alakulásnak és kormányváltásnak. Hét esztendő telt el azóta, mióta Kristóffy a Bachus pincéből került hallgatósága előtt felolvasta az ő szörnyesülőtét és még csak az elvi szempontok sincsenek tisztázva.

Már a koalíciós kormány azzal vette át az ország ügyeinek vezetését, hogy elsőrendű kötelességének tartja a választójogi reformjának megalkotását. A rend helyreállítása, az ex-lex megszüntetése, a költségvetések, delegációk és más hasonló természetű időhöz kötött sürgős természetű törvényhozási teendők elintézése annyi időt vett igénybe, hogy mikor a választójogi reformra került volna a sor, kiütött a bankválság, mely megbuktatta a koalíciót.

Khuen-Héderváryék kormánya megint a választójogi reform ügyében alakult meg s azt a királyi trónbeszéd is kilátásba helyezte. Khuen-Héderváry arra az álláspontra helyezkedett — és ebben igaza

volt — hogy ilyen nagy fontosságú kérdésben, mely beláthatatlan hosszú időre dönt az ország sorsa felett, nem lehet elhamarkodva intézkedni. Akkor már el volt rendelve a népszámlálás, — indokolt volt, hogy megvárjuk annak eredményét s az akkor gyűjtött statisztikai adatok tanulságait értékesítsék a nagyfontosságú reform megalkotásánál.

Ezen adatok összeállítását most fejezik be a statisztikai hivatalnál. Ezt a néhány hónapot ilyen nagy dolognál nyugodtan megvárhatná az ország.

De Justhék a bankválság után oly vehemens módon vetették rá magukat — szövetkezve a magyarság ellenségeivel, az internacionalizmus elméleti és gyakorlati híveivel — az általános titkos választójogra, hogy már csaknem egy év óta teljesen megakasztották a parlament működését.

A Khuen-Héderváry kormány bukása után most már elérték, hogy az előttük mindenkor kedves Lukács László került a miniszterelnöki székbe. De mert Lukács kizárólag a munkapártra támaszkodik és mert Lukács választójogi tervezete (illetőleg csak annak alapelvei) nem az ő szájuk ize szerint való, — mindjárt készek ellene késhegyig menő harcot indítani.

Az új miniszterelnök azonban tuljárt az eszükön s azt üzenté nekik, ha nek-

tek nem tetszik az én tervezetem, mely különben is csak átmenetinek volt kontemplálva, álljatok hát elő, hogy tulajdonképpen hát mit is akartok ti? Helyes, nagyon helyes.

Hiszen végre is Justhék kuruc magyaraknak vallják magukat. Nem tudjuk feltételezni róluk, ha szövetkeztek is a szocialistákkal, hogy hajlandók lennének e szövetség kedvéért feláldozni a magyarság nemzeti érdekeit. Mondják meg tehát nyíltan, hogy mi az ő tervük a választójogi reformról. Eveken át együtt követelték a szocialistákkal és a nemzetiségiekkel az általános, titkos; — de néha néha emlegették a nemzeti kautélákat is. Elő tehát a tervezettel.

Ma még csak magyar pártok vannak a parlamentben. A nemzetközi szocialistákból még hirmondó sincs, a nemzetiségiek éppen csak egynéhányan vannak. Ezek a magyar pártok ilyen nagyfontosságú nemzeti kérdésben csak megtudják érteni egymást.

Ez még a lehető legkedvezőbb idő a nagy reform megalkotására. Ki tudja, lesz-e még egyszer ilyen jó alkalom.

Azért a törvényhozókra ma az a feladat vár, hogy minden személyi érdeken felülemelkedve, sőt a pártérdekeken is felülemelkedve, egymást megértve, egymással kezefogva valósítsák meg a nagy reform művet úgy, hogy az a jövő szá-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Munkácsy özvegye.*

Irta Tábori Kornél.

— Ma egy csudélatos emberrel hozott össze a sors... Naivelkü lángesz. Alig tudtam megvárni tőle, pedig eleinte meg se értettük egymást. Valami furcsa, kemény, de mégis széphanzásu nyelven kívül (mádiár) csak németül tud, mi pedig ezt nem kápis-káljuk. Végre is úgy segített magán, akár a régi egyiptomi tudósok: lerajzolta, amit ki akart fejteni... A neve: Munkácsy és azt hiszem, nagyon megbarátkozunk.

Ezt ép negyven esztendővel ezelőtt írta naplójába De Marches báróné, született Papier Cecile. A francia-német háború kitörésekor Düsseldorfba költöztek a bárók s ott a szegény, boldogtalan Paál László mutatta be nekik Munkácsy Mihályt.

— Ma kerek négy évtizede — mondja az özvegy — hogy az én Miskámát megismertem...

De Marches báró hamar megszerette a festőt, aki súlyos betegségében ápolta is. Két esztendő múlva elhunyt a báró s apja biztatta leginkább Munkácsyt, hogy kérje meg a fiatal özvegy kezét. 1874 augusztus 5-ikén feleségül is vette Kolpachon, a családi kastélyban. Egy évvel utóbb főépült a két-meletes palota Párisban, az Avenue Villiersen. Tudvalevő, hogy

* Munkácsy özvegyének most megjelent „Magyarok Külföldön” című művéből.

ott milyen imponáló szerepet vitt Munkácsyné, aki férje tennivalójából magára vállalta az utolsó apróságig mindazt, ami a művészi munkáján kívül esett. Az anyagi ügyekben naiv, az életnek számos relációjában mindig járatlan művész társadalmi kötelességeinek összes terheit a feleség viselte. Miért hallgatnók el, hogy Munkácsyné bámulatos adminisztratív tehetség volt? Csak neki köszönhető, hogy a híres párisi hét szalon egyike a Munkácsy-féle volt, amelyben a társadalom elijje, sőt uralkodó családok tagjainak és a művészvilág fejedelmeinek serege találkozott. A 90-es évek elején, amikor a grandiózus szalonélet már szűnőben volt, évi késszázezer frank juthatott még a háztartásra...

Az Ecce homo volt, mint tudjuk, utolsó nagy képe, aztán jött az emésztő nagy betegség. Mesélték, hogy a túlszerezett élet, a csodaszép Chaplanné, a végzetes szerelem okozta... Mendemonda ez. Gerincbajában nagy része volt gyermekkori nyomorúságának, a későbbi túlfeszített munka pedig lassankint megtörte az erejét, amely tizenöt esztendőig ellen tudott állni a rettenetes kórnak.

Munkácsy 1896 április 19-ikén volt utoljára a párisi műtermében; régibb vázlatait, rajzait s képeit rendezte. Némelyeket hosszasan elnézett s rájuk írta a nevet... de még ez is fárasztotta. Némelyiken kimaradt a nevéből egy-egy betű, — ilyedten törülte le s írta újra. Akkor készült haza, a millezumi örömben, ahol az Ecce homo dicsősége várja és ahol lelkesen ünnepelei fogják. Utközben megpihent Béc-ben s báró Dóczy Lajos házában — előkelő társa-

ság közepett — hirtelen rosszul lett. Pesten se fordult jobbra az állapota s a beteg művészt elvitték az endenichi szanatóriumba. Négy évi hosszú kintlódás után, 1900 májusban halt meg...

A temetés után sirva mondotta az özvegy: — Legtörőbb vágya volt mindig szegény Miskámnak, hogy Magyarországon telepedhessék le. És amikor ez a régi vágy teljesedésbe ment volna, lepte meg őt a borzalmas kór, amelynek áldozatul esett...

Megígérte az özvegy, hogy a Munkácsy-relikviák sobase fognak idegen kézre jutni és közli most, hogy minden ereklyéjét a Nemzeti Múzeum kapja meg halála után. De egyebet is jelez, — ami ezen a helyen kerül először a nyilvánosság elé — százezer koronás alapítványt a magyar művészek részére.

Özvegy Munkácsyné levele, amelyet a régi fészekből, Luxembourgból írt csekélységemhez, magyar fordításban így szól:

Uram!

Szeretettreméltó levele itt talált s örvendnék, ha az Ön nemes céljaira való tekintettel is, elküldhetném a kívánt dolgokat. Sajnos, itt nem rendelkezem mással, mint boldogult férjemnek számomra bekeretezett fényképeivel, amelyekből nem válok meg. Az önt érdeklő fotográfiákat megtalálhatja K.-nál Budapesten. Ami a szalon-fényképeket illeti ama boldog időkben, amidőn az én Miskámát birhattam, készítettek azok a „Velhagen et Klasing Monatshefte” biográfiájában és e füzetből sincsen más rendelkezésemre, csak az, ami Párisban maradt.

zadokban is erős bástyája legyen a magyar alkotmánynak s vezérlő szelleme a magyar nemzeti életnek.

A politikai helyzet.

Hivatalosan hozzátették, hogy a Lukács és Justh közötti tárgyalások fonala megszakadt. Ezt a fonalat mégis fölvette Batthyány Tivadar gróf, aki mellesleg egy kis sikerrel is kedveskedett elnökének és tovább szövegeti.

A siker: az áthelyezett komáromi vasutasok visszahelyezése. Lukács László miniszterelnök ugyanis kijelentette Batthyánynak, hogy az áthelyezésről nem volt előzetes tudomása és megígérte közbenjárását Beöthy kereskedelmi miniszternél a rendelet visszavonására.

Egyben üzenetet hozott Batthyány Justh-nak és a pártnak Lukácstól, hogy a választójog dolgában szívesen látná az újabb tárgyalási alapot. Precízebben: formulázza Justh választójogi követeléseit. Azután majd meglátja Lukács, hogy és mint lesz a meg egyezés.

Annyi már bizonyos, hogy a kormány bemutatkozása körül fenyegető sötét viharfelhőket már némileg sikerült eloszlatni.

Április 30 án kezdődnek a delegációs tárgyalások és a képviselőházi tárgyalások szünete alkalmal fog szolgálni, hogy a Lukács-Justh béketárgyalások új alapon folytatódjanak.

A Kossuth-párt tervezete.

Lukács László miniszterelnök a Kossuth-pártot is fölkerítte, hogy írásban közölje vele a párt választójogi tervezetét, Kossuth Ferenc e tárgyban ma délelőtt hosszabb ideig tanácskozott Déry Zoltánnal, a párt alelnökével.

A Kossuth-párt választójogi terve a szavazati jogot bizonyos korlátozásokkal minden huszonegy éves, magyarul író-olvasó férfiaknak

Céлом az, — s e szerint csináltam meg a végrendeletemet, — hogy egy százezer koronás alapítványon kívül, amely halálom után esedékes a magyar művészek javára, minden emléket: tehát levelek, diplomák, medallionok, érmek, továbbá szegény férjem arcképe s az enyém, (általa festve), a budapesti múzeum részére hagyományozom. E dómrendeit és a Mesternek a millenáris kiállításon viselt díszmagyarját — hazájába tett utolsó útaráskor — hasonlóképen.

Ugy számítom, hogy februárban térek vissza Párisba és júliustól kezdve megszüntetem párisi lakásomat, teljesen visszatérve ebbe a kedves kis országba, ahol születtem és amelyben öreg napjaimat tölteni óhajtom.

Tervbe vettem, hogy Budapestre utazom, ahol remélem, végül leleplezik szegény férjem szobrát. Ez számomra kedves zárandókat lesz az önként szép hazájába, amelyben olyan jól fogadtak és amelyet sokszor csodáltam és nagyrabecsültem.

Mindenkor készen vagyok arra, hogy Önnek mindegyik felvilágosítást megadjak, ami csak Önt érdekelheti és nagyon sajnálom, hogy nem rendelkezhetem ezuttal, amint óhajtottam, a fényképeket illetőleg. Kérem, uram, fogadja szívesen különös tisztelettel nyilvánítását.

Cecile de Munkácsy.

Azóta el is jött már Budapestre az özvegy és fölünk telhető díszszel lelepleztük végre Munkácsy síremlékét. Munkácsyné pedig konkrét formában is kötelezettséget vállalt a százezer koronás alapítvány megtevésére.

megadja, de meghagyja a mostani választóknak is, még ha nem tudnak is írni olvasni. A Kossuth-párt a titkosságot csak a városi kerületekben kívánja, de ezek számát szaporítani akarja és elengedhetetlennek tartja a kerületek kiigazítását is.

Justhék válasza Lukácsnak.

Tegnap délelőtt Holló Lajos, Lovász Márton és Beck Lajos felkeresték Justh Gyulát és vele hosszasan tárgyaltak a miniszterelnöknek gróf Batthyány előtt kifejtett a na kívánságáról, hogy a párt konkrét formában közölje vele választójogi tervezetét. Délben a Justh-párt részéről a következő hivatalos jelentést tették közzé:

Justh Gyula, a függetlenségi párt elnöke már azon tanácskozások folyamán, melyeket Lukács Lászlóval két napon át folytatott, egész konkrét formában megjelölte a függetlenségi párt választójogi programját és amikor erről a Lukács-csal folytatott tárgyalások után a függetlenségi pártkörben jelentést tett, eljárását a párt valamennyi tagja egyhangú lelkesedéssel és osztatlan elismeréssel vette tudomásul. Minden esetre nagyon örvendene a függetlenségi párt, ha Lukács a Justh Gyula által előterjesztett és fixirozott választójogi program alapján keresné a kibontakozást.

Felmentés és kinevezés.

A hivatalos lap közlése.

A hivatalos lap mai száma bucsuztatja el gróf Khuen Héderváry Károly miniszterelnököt s egyuttal közli az új kormány kinevezését. Az első királyi kézirat gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnökhöz van intézve, a melyben a király rendkívül meleg hangon vesz bucsut Hédervárytól s köszönetet mond neki a miniszterelnöki állásnak az 1910. év elején válságos viszonyok között ritka hazafias önfeláldozással történt elvállalása által szerzett kiváló érdemeiért. Ez a kézirat a következő:

Kedves gróf Khuen Héderváry!

Magyar miniszteriumomnak Altalam elfogadott hivatali lemondása folytán Önt magyar miniszterelnöki állásától, valamint a Személyem körüli, a belügy- és a horvát-szlavon-dalmátországi miniszterium vezetésétől saját kérelmére ezennel felmentem.

Fogadja ezen alkalommal, különösen a miniszterelnöki állásnak az 1910. év elején válságos viszonyok közt ritka hazafias önfeláldozással történt elvállalása, valamint állásban kifejtett fáradhatatlan buzgalma és odaadása által szerzett kiváló érdemeiért, Nekem és az országnak sok irányban tett ki-
lünb szolgálataitért hálás köszönetemet s változatlan kegyelmem nyilvánítását.

Kelt Bécsben, 1912. évi április hó 22.

Ferenc József s. k.

A következő kézirat Lukács Lászlót menti fel a pénzügyminiszteri állástól, majd következik harmadik, a miniszterelnöki kinevezés. Ez a kézirat a következő:

Kedves Lukács! Önt magyar miniszterelnökké ezennel kinevezem és a miniszterium megalakítása iránti javaslatait elvárom.

Kelt Bécsben, 1912. évi április hó 22.

Ferenc József s. k.

Khuen Héderváry s. k.

Ezután következik egy általános kézirat

Beöthy László kereskedelmi, gróf Serényi Béla földművelési, gróf Zichy János közoktatási, dr. Székely Ferenc igazságügyminiszteri, Hasai Samu honvédelmi, Teleszky János pénzügyminiszteri és Josipovick Géza horvát miniszteri kinevezéséről, valamint arról, hogy a király a belügyminiszteri és személye körüli tarcák vezetésével a minisztereinököket bizta meg. Ezt az általános kinevezést követi az egyenként való kinevezés és megerősítés.

Mindezek után pedig következik a belügyminiszteri államtitkár kinevezése. Jakabffy Imre belső titkos tanácsosnak, belügyminiszteri államtitkárnak kiváló szolgálatai elismerésül a Ferenc József-rend nagykeresztjé adományozta a király.

Püspöki konferencia.

Tegnap délelőtt tíz órakor Vassary Kólos hercegprímás elnöklése alatt a budavári primási palotában konferenciára gyűlt össze a magyarországi latin és görög szertartású katolikus püspöki kar. A konferencián a hercegprímás elnököt, a jegyzőkönyvet dr. Glattfelder Gyula csanádi püspök vezette. Megjelent — négy kivételével — minden püspök.

Az ülés megnyitása és a szokásos üdvözlések után az elnök hercegprímás felkérte Csernoch János kalocsai érseket, mint az előkészítő bizottság elnökét, hogy terjeszse elő az előkészítő-bizottság javaslatait. A püspöki konferencia tárgysorozatán sok érdemes dolog szerepelt. Így most derült csak ki, hogy az a hír, mintha a pápa a papok fölszentelésének korhatárát 28 évre emelte volna fel, nem felel meg a valóságnak, mert a pápa egy leiratából, melyet a konferenciához intézett, kitűnik, hogy a Vatikánban nem akarják megmásítani a mostani szokásokat.

Foglalkozott a konferencia a katolikus autonómia, továbbá a katolikus tanítóképzés ügyével, a felállítandó új magyar görög katolikus püspökséggel, valamint a Rómában létesítendő egyházművelődési intézet felállításával is. Erre vonatkozólag Frankóni Vilmosnak egy indítványa feküdt a konferencia előtt. Frankóni azt ajánlotta, hogy az általa élvezett szentjohbi apátság és váradi kanonokság javadalmait ne töltsék be, hanem ennek jövedelméből állítsák fel a római egyházművelődési intézetet.

A konferencia nem fogadta el az indítványt ilyen formában, mert szekularizációs szint látott benne, hanem úgy döntött, hogy az egyházművelődési intézetet a püspökök a maguk jövedelméből létesítik.

Mint hogy a konferencia tárgysorozatát nem merítették ki, délben egy órakor megszakították a tanácskozást és folytatását ma délelőtt tíz órára tűzték ki.

Belgrádi követünk tiltakozása. Ugron István osztrák és magyar nagykövet é' szóval jelen ette be tiltakozását a horvát egyetemi hallgatók tüntető fogadtatása miatt. A mikor a király az erkélyen mutatkozott, hogy az ovációt megköszönje, ez a kiáltás hallatszott: *Eljen a délszláv király!* Az osztrák és magyar nagykövet különösen e miatt panaszkodott. A szerb kormány azt állítja, hogy ezt a kiáltást sem szerb, sem horvát diákok nem teheték, mert felszóltották őket, hogy minden tüntetés-től tartózkodjanak, amit meg is ígértek s úgy látszik, hogy a kiáltás agent provohatóriól eredt.

Balogh Károly fegyelmije.

Az iskolaszék ülésén.

Nagyvárad város községi iskolaszéke tegnap ülést tartott, amelyen több érdekesebb dolog került szónyegre.

Mindjárt az elnöki jelentés kapcsán foglalkoztak a kultusz miniszter azon leiratával, amelyben Balogh Károly igazgató-tanító ellen fegyelmi vizsgálatot rendelt el, mert engedély kinyerése nélkül lapot szerkesztett, amelyben éles kritika tárgyává tette a legfelsőbb tanügyi hatóság eljárását a tanítók anyagi helyzetének kérdésében.

Mint az egyik budapesti tanügyi lap írja, a miniszter azóta fel is függesztette Balogh Károlyt, aki a miniszter intézkedését akként igyekezett kijátszani, hogy a lapot tovább is megjelentette, az édesanyjának nevét, mint felelős szerkesztőt tüntetve fel azon.

A tegnapi iskolaszéki ülésen a bejelentés kapcsán dr. Grósz Menyhért védelmébe vette Balogh Károlyt s dörgedelmes beszédet mondott a kultuszminiszter ellen, aki szerinte lábbal tiporja a sajtószabadságot, a tanítóság jogait.

Dr. Thury László elnök és Gábel Jakab azonban megvilágították a dolgot, hogy tulajdonképpen a kultuszminiszter kötelességét teljesítette, mikor csak a törvény és a régebben kiadott miniszteri rendelet értelmében járt el.

Igy azután nem sikerült a terv, hogy a kultuszminisztert mint egyéni szabadság és a tanítóság üldözöt állítsák oda, hanem megelégedtek azzal, hogy a törvény megváltoztatását kérik.

Az ülésről a következőket közöljük:

Dr. Thury László elnökölt s a tagok szép számmal voltak jelen.

A miniszter fegyelmi vizsgálatot rendelt el.

Az elnöki jelentés kapcsán az iskolaszék tudomására adja az elnök, hogy a vallás- és közoktatási miniszter Balogh Károly igazgató tanító ellen elrendelte a fegyelmi vizsgálatot, mert engedély nélkül szerkesztette a »Közdelem« című lapot.

Dr. Grósz Menyhért megütözéssel fogadta a miniszter leiratát, s dörgedelmes hangon határozati javaslatot terjeszt elő, hogy az iskolaszék tiltakozzék a miniszter eljárása és rendelete ellen.

Dr. Thury László jogilag fejtegeti a kérdést. A miniszter rendeletében nem lépte túl hatáskörét, s törvényt nem sértett, sőt kötelességét teljesítette, mert korábbi miniszteri rendelet van rá hogy tanító engedély nélkül szerkesztő nem lehet. Tehát a miniszter nem hibás, legfeljebb a korábbi rendelet intézkedését lehet kifogásolni. Irjanak át a tanácshoz, hogy a miniszteri rendelet hatályon kívül helyezése iránt irjon fel törvényhatóság.

Gábel Jakab rámutat, hogy az 1868. évi törvényben van a tanítók engedély nélküli mellékfoglalkozása eltiltva. Ennek a megvalósítását kell kérni.

Az iskolaszék ilyen értelemben határozott.

A délelőtti oktatás.

Az elnökség bemutatta a délelőtti oktatásra készített órarendet. A hitoktatást nem sikerült az órarendbe beosztani. Most tehát a felet kell határozni, hogy ragaszkodik-e az iskolaszék az egyfolytában való oktatáshoz s akkor a felekezetek osszák be a hittan órákat, vagy az egész dolgot tegyék félre s maradjon az eddigi állapot.

Kepes L. Miklós az iskola fenntartók jogának tartja az órarend megállapítását, függetlenül a hittanórák beosztásától. Fogadják el az órarendet s erről egyszerűen értesítsék a felekezeteket.

Gábel Jakab szerint ilyen szuverén módon nem lehet a kérdést elintézni, mert itt van még a tanfelügyelőség, amelynek jóvá kell az órarendet hagyni. Különben sem lehetne az órarend szerint a hitoktatást keresztülvinni, mert nincs elég tenterem. A dolog csütörtököt mondana. Kifogásolja azt is, hogy a vallásoktatást háttérbe akarják szorítani, mert mindig a déli 12 órától 1 óráig terjedő időre szorítják. Miért nem lehet felváltva, pl. az első órára is hitoktatást tenni. Így nem lehet a hitoktatással és a hittannal elbánni. Tárgyaljanak a felekezetekkel tovább. Majd rátér arra, hogy a reggel 9 órától 1 óráig való tanítás a kisgyermeknél közegészségellenes.

Réz Mihály kifejté, hogy mindent elkövettek a minél helyesebb megoldás végett, de más eredményt nem bírtak elérni. Ha ezt megbotlyatják, az egész dolog dugába dől.

Materni Imre jónak találja az órarendet, de kifogásolja, hogy annak tárgyalása a tárgysorozatba nem lett felvéve s így az érdekelt felekezetek képviselői nincsenek jelen. Halasztsák el az órarend tárgyalását a május havi ülésre.

Dr. Adorján Armin ellenzi a halasztást, mert itt az ideje, hogy jobbra, vagy balra döntsének. A halasztással nem érnének el semmit. Ha látja az elnök, hogy a dolog kivihetetlen, marad a régi állapot.

Dr. Vucskics Gyula a halasztás mellett van. O nem akadályozza a délelőtti oktatást, a társadalmi viszonyok miatt, de szerinte a hitoktatással nem lehet úgy beszélni, mint pl. Kepes tette. Ha a város fizetne a hitoktatásért, akkor rendelkezhetnek. Tárgyaljanak tovább, s inkább várjanak, minthogy az egész dolog meghusuljon.

Az iskolaszék az órarend tárgyalását elhalasztotta.

Ezután megállapították az évről évre vizsgákat. A községi elemi iskolákban a vizsgálatokat június 17—20. napokon tartják meg, az ismétlő iskolákban pedig május 8-án. — A jövő tanévre a beiratások szeptember 2—4-én, a tanév megkezdése szeptember 5-én lesz.

Vita után elhatározták az Ertesítőket a legszükségesebb adatokkal kinyomatják.

A vizsgálatokhoz akként küldték ki az iskolaszék tagjait, hogy mindenkinek 2—2 osztály jut.

Végül bemutatta az elnök a Csillagvárosban építendő iskola terveit. Kilenec tanterem, igazgatói lakás, helyiségek a napközi otthon részére, szóval teljesen modern beosztással van a terv elkészítve.

Az iskolaszék örömmel fogadta el a tervet s kéri a város tanácsát, hogy az iskola mielőbbi felépítését szorgalmazza.

Elfogott pénzhamisítók.

Templomablók Érküllön.

Erdekes típusu foglya van tegnap óta a nagyváradai ügyészségnek, ahova az élesdi járás Tinód községéből szállították be. A fogoly a pénzhamisítók javithatatlan gárdájához tartozik, aki a börtönben csak gonoszabbá válik, de megjavulni nem fog soha.

A fogoly Prunár Demeter tinódi lakos, akit a nagyváradai bíróságok négy évi fogházra ítétek pénzhamisítás miatt. Prunár a múlt hónap elején szabadult ki a fogházból s abhelyett, hogy tisztességes kenyérkereset után látott volna, ismét a bűn útjára tért. Még a szél ki se fujta rubájából a börtön levegőjét, már 6 első bűnéből súlyosabbat követett el.

A nagyváradai ügyészségről Tinódra egy alkonyat táján érkezett meg és már éjjel Érküllőre ment át, ahol kirabolta a templomot.

Az esküllői görög-keleti templom kirablása volt az első ujjabb cselekménye, mely Prunárt, visszajuttatta a fogságba. A templomból ami értékes volt azt elemezte a betörő. Magával vitt egy ezüst kelyhet is. A javithatatlan gonosztevő a kehelylyel nem mert kezdeni semmit mert attól félt, hogy rajta vessit.

A kelyhet a tinódi fűzesbe vitte Prunár és ott elásta. Egy hónap telt azóta el és a csendőrség a legszorgosabb kutatás dacára sem volt képes kézrekeríteni a tettest. E közben a kehely napfényre jutott.

A fűzesen ugyanis disznókat legeltettek s azok feldurkák a templomi edényt. Az ezüst kehely most már esőtől verve sárosan, piszkosan feküdt a fák között, ahol egy ürgetegi cigány talált rá.

A cigány magához véve az érdekes tárgyat egyenesen Prunárhoz ment, akiről tudta, hogy hamis pénz gyártással foglalkozott sőt ismét hozzá akar kezdeni. Az ürgetegi cigány ajánlatot tett Prunárnak, hogy az ezüst kehelyből pénzt verjenek Prunár elfogadta az ajánlatot és nyomban megtették a hamis pénzgyártáshoz szükséges előkészületeket. A pénzhamisító műhely Tinódon rendezték be. Addig, míg a kehelyből tartott, a hamis egy és 5 koronások, valamint az egy forintosok minden akadály nélkül kerültek forgalomba.

A kehely azonban nagyon rövid ideig tartott és akkor kínai ezüstöt használtak a hamisításhoz. Ekkor lett gyanus a csendőrség előtt is Tinód községe, honnan egyre-másra kerültek ki a hamisítványok. Állandó megfigyelés alatt tartották az összes gyanus embereket, de Prunárra nem is gondoltak mert még meg se szokhatta a szabadságot és nem tételezték fel róla, hogy ő volna a hamisító.

Tegnap a csendőrnek egy ürgetegi ember elárulta, hogy Prunárnak része van a pénzhamisításban, Ezen a nyomon a csendőrség kutatást rendesett előbb a cigány lakásán, de ott nem talált semmit. Ekkor átmentek Tinódra és itt megtalálták a pénzhamisító műhelyt. Nagymennyiségű feldolgozatlan anyag volt a cigány rongyai közt elrejtve. Hamisítványt 1200 darabot találtak. A hamisítványok 1—5 koronások, de meglehetősen menyiséget tesz ki az egy forintos is.

Prunárt és társát nyomban letartóztatták a hamisítványokat pedig elkobozták. Tegnap Prunárakat bekísérték a nagyváradai ügyészségre.

A legújabb

tavaszi czipő újdonságok

MOSKOVITS Bémertéri fióküzletében.

Szabott gyári egységáruk.

Telefon 687

Telefon 687.

UJDONSÁGOK.

* **Nem lesz ex-lex a vámoknál.** A kereskedelmi miniszter leiratban értesítette Nagyvárad városát, hogy a kövezetvám-szedési jogengedélyezésének érvénye a folyó évi április hó 30-án lejár s az újabb engedélyezés iránti tárgyalások ez ideig befejezhetők nem lesznek. Nehogy Nagyvárad városát károsodás érje, a miniszter meg engedí, hogy a vámszedési jog alkalmazását, a tárgyalás befejezéseig, de legkésőbb 1912. október 31-ig ideiglenesen gyakorolhassa. Ebből azonban a város semmiféle következtetést nem vonhat le a jövőre nézve.

* **Árlejtés a városnál.** A villamos telepen építendő műhely munkálataira tegnap tartották meg az árlejtést a városházán. A beérkezett ajánlatok a következők: Pénzes testvérek az ácsmunkálatokra 4601 korona 69 fillér; — Tóth Kálmán bádogos és vízvezeték 1746 korona 16 fillér; — Kollár József bádogos és vízvezeték 1372 korona; — Goldberger Lajos bádogos és vízvezeték 1375 korona 06 fillér; — Bihar Samu a vízvezeteki munkára 1681 korona 51 fillér; — Bernátsik József a vízvezeték 1160 korona 20 fillér; — Szilvássy János bádogos és vízvezeték 1548 korona 72 fillér; — Vicsay testvérek lakatos, vas, víz. és kályhás 4844 korona 99 fillér. — Ha mind a négy munkát megkapja, ez összegből 5 százalékos engedély; — Rendes Vilmos az összes munkákra 36340 korona 31 fillér; — Kemény Béla az összes munkákra 37320 korona 54 fillér; — Madarász Gyula és László az összes munkákra 35659 korona 16 fillér; — Reisinger József, a bádogos és vízvezeteki munkák kivételével, az összes munkákra 43223 korona 88 fillér összeggel pályáztak.

* **Szólhados ügyök.** A legutóbbi időben többen panasztak a rendőrségen, hogy folyó hó első napjában egy 35—40 év körüli középtermetű kissé elhízott, vörösses bajszú ügyök Siegfried Müller dieni cég utazójának adta ki magát, photómail megrendelést gyűjtött. A megrendeléstől egyidejűleg fényképeket s 15—20 korona előleget vett föl. S a kép szállítását egy hétre ígerte. Minthogy a képeket megrendelők mai napig sem kapták meg, fentebb nevezett dieni céghez fordultak, honnan ma azt az értesülést nyerték, hogy hasonló személyleírású ügyöket ők nem alkalmaznak. A rendőrség szélsekörű nyomozást indított.

* **Hirtelen halál.** Tenkéről jelenti tudósítónk: Tegnap délután Silyi-felé vezető országúton ment Csóra Zsófi és Kosuc Jánosné. Utközben az egyik asszony hirtelen rosszul lett. Kosuc János azonnal beszaladt orvosért Sályiba, de mire segítségére siettek, a szerencsétlen asszony már halott volt. A vizsgálat megállapította, hogy a halált szívszélhűtés okozta.

* **A kamara értesítése.** A kereskedelmi és iparkamara közli: értesítjük az érdekelteket, hogy dr. Weismayer Brunó a „Vasúti díjszabási és szállítási Értesítő” szerkesztője látogatást tett kamaránk elnökségénél, hogy a Nagyváradon rendezendő tarifa tanfolyam ügyében tárgyaljon. A tárgyalás eredményéhez képest a tanfolyam mivel az előadók más városokba már lekötve vannak, a nyári szünet végéig a folyó évi november hó 4-ik napjától 12-ik napjáig fog az esti órákban megtartani. A kamara elnöksége annak idején gondoskodni fog, hogy az érdeklődőket kimerítő utbaigazítással lássa el. Tájékoztatásul azonban már most kiemeljük, hogy a tanfolyam célja kereskedőinket és iparosainkat tisztán gyakorlati alapon a vasúti díjszabási és szállítási ügyek alapvető kérdéseivel megismertetni. Kik a vasúti díjszabási és szállítási értesítőre évi 24 koronára

náért két évre előfizetnek, azoknak a tanfolyam ingyenes, míg előfizetés nélkül a részvétel díja személyenként 30 korona. Nagyvárad, 1912. április 23. A kereskedelmi és iparkamara: Huzella Gyula kir. keresk. tan. elnök, dr. Sarkadi Lajos kzm. elnök.

* **Gyilkosság a vonatról.** Tegnap számunkban részletesen beszámoltunk arról a nagyszabású munkáról, melyet a csendőrség vezet a nagyvárad—kolozsvári vasúti vonal mentén elkövetett gyilkosság ügyében. A kolozsvári, székelyudvarhelyi rendőrségek, valamint a közbelépett csendőrök tegnap szakadatlanul jegyzőkönyvelték a munkások vallomásait. Nagyon meglehetően a kihallgatásokat az, hogy a munkások nem tudnak magyarul és így csak tolmács útján tudják a kihallgatásokat fogadtatítani. A kihallgatások során egyáltalán nem tudták megállapítani, hogy ki követte el a gyilkosságot. A munkások mindnyájan tagadják, hogy ki dobtak volna valamit a kocsiból. A csendőrségnek az az impressziója, hogy a kocsi belsejéből valamelyik suhanc dobta ki a csákányt, úgy azonban, hogy a dobást társai nem vették észre. Lehet, hogy a munkások egyáltalán nem fognak vallani, mert bizakodnak abban, hogy 240 embert sokáig nem tarthatnak elfogva, akkor pedig menekül a bűnös is. Tegnap a hatóság nem tudott kideríteni semmit. Valószínű, hogy a nyomozás nem is fog eredménnyel járni.

* **A képügyök tolvaja.** Schwartz Lázár budapesti képügyök tegnap délelőtt a kishidőnél megfogadta Bába Illés 16 éves hely és foglalkozás nélküli csavargót, hogy képeit utánna hordja. Amint ma Schwartz Lázár a Kossuth-utcai Fűchsl-palota egyik lakásába a képeket árusította, ezalatt Bába a folyosóról a reábizott képekkel megékökött s azok egyrészt elárúsította, kettőt pedig a Moskovits szeszvár udvarára dobott be. Schwartz Lázár feljelentése folytán a detektívek előkerítették Bába Illést, a már eladott és eldobott képekkel együtt. A rendőrség Bábat letartóztatta, ellene a bűnvádi eljárást olyamathá tette.

* **Nincs itt a vadászat!!** Megkezdődött a tilalmi időszak, de az igazi vadász most már fokozott buzgalommal írta a ragadozó vadakat s ha kellő sikert akar elérni, úgy fegyverét és patron szükségletét szereze be szakembertől. Továbbá a legalkalmassabb idő a fegyverek teljes rendbehozására most van, míg a szalonkázás meg nem jön, tehát mindenkinek saját érdeke, hogy fegyvere rendben legyen mire újból szüksége lesz rá. A legelőkelőbb fegyvergyárosok fegyverei állandóan nagy választékban készség mellett található LADÁNYI JÓZSEF puskaművesnél, Nagyvárad, Rákóczi-út, Moskovics palota. M. kir. lőporáruda. Telefon 269. — Tanoncz felvétetik.

* **Csokoládé és Cacao áruház** Nagyvárad. Ajánlja a legtisztább csokoládét főzésre, sütésre, továbbá funk-massza, cacao-massza, cacao-vajat, valamint eredeti csokoládé-dragékat, mandulára, mogyoróra és likőrökkel töltve kilóját 4 koronájával. Dessert bonbonokat valódi töltésekkel a legolcsóbb árak mellett előárúsítva nagyban és kicsinyben. Tisztelettel ASZÓDI MIHÁLY trieszti kávé és tea behozatala, cukorka és csokoládé nagykereskedő Kossuth utca Sas-palota. Fiók: Kert-u.

SELYEM TRIKÓ, GUMI TRIKÓ ÉS HALCSONTNÉLKÜLI FÜZŐ
eredeti párisi szabadalmazott gyártmány, csak

Rosenzweig Rózánál

kapható. Szalárdi-utca 9.

Hatóságilag eng. végeledás!

Női divat dolgokat olcsón szerezhethet be:
Vajda Sándor
cégnél Rákóczi-út 5.

ÓVÁS.

Óvakodjunk a selejtes kézi munkáktól, Bóvli árut ne vegyen, mikor

ujat és szépet

nálam az ellismert olcsó áron szerezhethet be.

TÁTRAY GUSZTÁV
Rákóczi-ut 4. sz. — Telefon 783.
Figyeljünk a cégre.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Péntek: Kis gróf.
Szombat: Luxemburg grófja.
Vásárnap: délután Madarász, este: A nemzetes asszony (előszőr.)

Gózon Gyula elszereződött. A Szigligeti színháznál az őszre nagy személyváltások várhatók. A közönség új embereket kap akiknek egyidőre nehéz lesz elfelejtetni a távozókat. Egyik legepszerűbb és igen tehetséges tagja a színháznak, Gózon Gyula már el is szerződött Pestre, Nagy Endre kabaret társulatához. — Szeptemberben megváltik a színháztól Kabos Gyula, aki Krecsányi felé gravitál. Elmegy a kiválóan képzett zenész és karmester is: Kovács Mihály, aki több külföldi színháztól is kapott ajánlatot.

S P O R T.

Országos vívóverseny.

A nagyváradai Sport-egylet fenyves sikerünek ígérkező országos vívóversenye holnap reggel 9 órakor veszi kezdetét. Szombat délelőtt törminősítés, délután kardosztályozás lesz, míg a vasárnap délelőtt az elődöntő mérkőzések fogják lefoglalni. A verseny legérdekesebb része vasárnap délután 5 órakor fognak kezdődni, amidőn az előmérkőzések győztesei fognak az elsőségért küzdeni.

Nemcsak a város társadalmában, hanem a vidékről is nagy érdeklődés mutatkozik a verseny iránt, úgy hogy tanácsos a jegyeket előjegyezni dr. Poynár Szévért egyleti titkárnál. (Telefon 798.)

A rendezőség az előmérkőzésekre 1 ko-

ronás belépő és 50 filléres taulójegyeket bocsátott ki, míg a tulajdonképeni döntőre 3, 2, és 1 koronás jegyek vannak.

A verseny a Kereskedelmi Csarnok külön e célokra berendezett nagytermében lesz megtartva és tartama szombat reggel 9—12-ig, d. u. 3—6-ig, vasárnap reggel 9—12-ig és este a döntő küzdelem d. u. 5 órai kezdettel.

IRODALOM.

Magyarok külföldön Rendkívül érdekes könyvet írt ezzel a címmel Tábory Kornél, aki a Budapesti Újságírók Egyesület megbízásából végigjárta az összes nagyobb európai városokat, hogy a kintélő magyarok életét tanulmányozza. Ezt a témát eddig senki föl nem dolgozta és Tábory Kornél nagy aparáussal, éles szemmel végezte a fáradságos munkát. Bármily regénynél érdekesebb ez a három kötetre tervezett munka, amelyben Tábory nem száraz statisztikát halmoz föl, hanem eleven riportokat csinál. Elmeséli: hogyan élnek a külföldi magyarok, kik és hogyan csinálnak karriert, kik és hogyan zülnek, pusztulnak el? Megemlékszik az üzleti világ kiválóságairól épp úgy, mint az írókról, művészekről, az egyszerű munkásokról épp úgy, mint arisztokráciáról. Beszámol aztán a kétes egzisztenciákról, a leánykereskedésről, a hírhedt kalandorokról és a világiáró magyar szélhámosokról. Az első — különálló — kötet főképp Páris magyar titkait tárja föl s a főbb címei: A kivándorlás. — Intelligens kivándorlók. — Odavesztett talentumok. — Magyar munka — francia kenyér. — Munkáskarrierék. — A magyarok tanyái. — Érdekes karrierék. — Mérnökök és feltalálók. — Kiváló üzletemberek. — Tudomány és irodalom. — Kávéházi szlókák. — Gyanus alakok tanyái. — Kétes egzisztenciák névsora. — Magyarok az Idegenlégióban. — A mullató Páris. — Razzia az apások közt. — Szép lányok karriéréje. — Kabarék, színházak, mozik, cigányok. — Művészet. Hogyan élnek a párisi művészek? — Apró szélhámosok. — Magyar beutók kalandjai. — Külföldi barátaink. — Megfizetett jóindulat. — Mozaik. A szép kötethez, amelynek ára feltűnően olcsó, finom, szines címképet festett az előkelő tehetségű Falus Elek. Tábory értékes könyve a főbizományosnál, Schenk Ferencnél (Budapest, IV., Semmelweis-utca 15) és minden jobb könyvesboltban kapható 1 koronáért.

Igazságszolgáltatás.

§ **A köművesegéd tréfája** Teakén a múlt őszön egy köművesegéd meggondolatlan tréfája súlyos szerencsétlenséget okozott egy emeletes házépítésénél. Több fiatal gyerek dolgozott, akik délbem, mikor a munka szünetelt, az állványra erősített csigán játszottak. Eközben Orbán József köművesegéd egy kanál maltert öntött tréfából Bódi János ott dolgozó fiura, akinek a méz a szemét és arcát súlyosan megsebesítette úgy, hogy több hónapig nagy betegen feküdt. A nagyváradi kirtörvényszék büntető bírósága tegnap tárgyalta az ügyet Vámosi törvényszéki bíró elnöksége alatt és a vádlottat az enyhítő körülmények figyelembevételével 3 napi fogháara ítélte.

ZENE ÉS MŰVÉSZET.

Tajnai Gollebot Odön képkiallítása. Még csak néhány napig lesz nyitva a vármegye házában Tajnai Gollebot Odön értékes képkiallítása.

litása. A közönség a kiállítás iránt eddig is nagy érdeklődést mutatott és több szép képet sikerült a művészek eladni. Képeket vásároltak:

Ejféli mise, Nyírfák gróf Széchényi Miklós püspök.

Bakonyér, Őszi este Bórszöny János.

Marczal télen, Patak, Tanyai ut, Patakban Gassner Károly.

A kiállításra, mely vasárnap estig bezárólag lesz nyitva, ismételten felhívjuk a közönség figyelmét.

NYILTTÉR.

Gyógyszertár áthelyezés.

CSANDA ENDRE II. Rákóczi Ferenczhez
czimzett gyógyszerárát

a Szacsвай-u. 50. sz. alól

a Szacsвай és Mezey Mihály
(Kert-u.) sarkára helyezte át.

TÁVIRATOK.

A miniszterek Bécsben.

Bécs, április 25.

A kormány tagjai holnap teszik le az esküt. Lukács László az eskütétel után külön kihallgatáson fog megjelenni az uralkodónál és beszámolót fog tartani az eddigi tárgyalások eredményéről. A képviselőház hétfőn tart ülést, melyen az új kormány be fog mutatkozni. Lukács László e bemutatkozáson programot fog adni. Az ellenzéki pártok vasárnap tartanak ülést, melyen állást foglalnak a kormány ellen. Justhék új választói jog tervezetet dolgoznak ki és ezen az alapon Lukács újabb tárgyalást fog kezdeni a párttal.

Jakabffy Imre üdvözlése.

Budapest, április 25.

A belügyminiszterium tisztikara ma tisztelgett Jakabffy államtitkárnál abból az alkalomból, hogy az uralkodó a Lipót renddel tüntette ki.

Elgázolta a vonat.

Szabadka, április 25.

A Szabadkáról Obecsére közlekedő vonat tegnap este 7 órakor elgázolta Parokai István süket napszámost. A vonat kerekei a szerencsétlen ember mindkét lábát tőből levágták és Parokai néhány perc múlva kiszenvedett. Őt gyermekét és özvegyét hagyott hátra.

Kréta újabb megszállása.

London, április 25.

Anglia, Francia és Oroszország komolyan gondolnak arra, hogy Krétát újra megszállják, de egyelőre nem valószínűsíthetik meg számításukat, mert ebben a szándékukban Olaszország nem vehetne részt. Oroszország pedig nem szállíthatná csapatait a Dardanellákon keresztül.

Tűz a Vatikánban.

Róma, április 25.

Ez éjszaka tűz támadt a Vatikánban a brevik titkárságának szárnyépületében s nagy volt a veszedelem, hogy a levéltár is elpusztult. A városi tűzoltóságot nem értesítették a bajról, mert Merry del Val államtitkár szigorúan meghagyta, hogy még veszedelem idején sem szabad a vatikánba bebocsátani a világi hatóságok embereit. Egyébként nem is volt szükség külső segítségre, mert a Vatikán tűzoltói egy óra leforgása alatt elfojtották a lángokat, a kár azonban igen nagy. A pápának csak reggel mondták meg, hogy tűz volt.

Az olaszok haditerve.

Róma, április 25.

Az olasz flotta zöme tegnap elhagyta az Aegei-tengert, hogy visszatérjen az olasz vizekre. A flotta első hadosztálya már megérkezett Tarentumba és Viale viceadmirális Rómában indult, hogy a kormánytól újabb utasításokat kapjon. A jelek arra mutatnak, hogy az olaszok nem hagytak fel az Aegei-tengeren megkezdett akciójukkal, megfigyelő flottát hagytak hátra. a Tarentumba érkezett hajókra pedig erős olasz csapatokat fognak szállítani. Ebből azt következtetik, hogy az olaszok most valamelyik török kikötőt akarják megszállni és csak a csapatok felvétele végett tértek vissza Tarentumba.



REGÉNYCSARNOK.



HELÉN.

Írta: Schmidt Amália. — Fordította: N. M.

(Folytatás) 100

Néha Heléne is kezdett gondolni; határozottan fordult el a szelid képtől, valahányszor azt képzelte önkénytelenül előidünetté.

Újabb igazságtalanságnap tartotta most Heléne gondolni; csak szíve mélyebből mondott neki köszönetet azért, hogy szilárdsága által megőrizte őt az anyai akarat iránt való tényleges engedetlenségtől.

Borzasztók valának az uton töltött napjai és éjei, kínosak a percek, végtelenek az órák! Pihenés nélkül hajtattott előre, majdnem csodálatos sebességgel hagyott hátra hűtlen darab földet; és kínos türelmetlenségében mégis rövidnek, jelentéktelennek látta az utat, melyet átrpült, végtelen hosszúnak a tért, melyet még átfutnia kellett, ... elérhetlenül távolnak a szomorú céli.

Es még hozzá az ugyanazon nyugtalan kínzó gondolatoknak örökös körforgása! Ezek mindig ugyanazok valának, soha, egy pillanatra sem nyugodtak, virasztott, vagy tompa kimerültségében szunyadozó legyen bár; sőt

08.11 — — — — — azaz 10.11
09.11 — — — — — azaz 11.11
10.11 — — — — — azaz 12.11
11.11 — — — — — azaz 1.12

álmban még jobban kizárták, mint ébren és ha szaggatott álmból nyögve felriadt, még boldogtalanabbnak érezte magát, mint azon pillanatban, midőn fáradtan álomha merült.

A körülötte levő tárgyak is csak bánatának, aggodelmának nyelvéen szóltak hozzá. A földiek tarló a földi dolgok veszendőségéről beszéltek neki, a lehulló lomb, az elvonuló vándormadarak hasonló értelemben szóltak. Ha éj idején világot látott fényleni valamely ablakban, azt kérdé már magától:

Vajjon nem betegszobában ég-e az? ... Ha komoly arcu ember ment el mellette, azt gondolta, bizonyosan azért siet valahová, hogy valamely megtörtént szerencsétlenséget vigyen hírül és ha temető mellett haladt el, azon kérdés töltötte el iszonyu remegéssel vajjon atyja is nincs-e már eltemetve?!

Igy ment tovább és tovább és a napot követte az éj, az éjt a nap, folytonos nyugtalan s reménytelen változatosságban. Az is növelte az utas kínjait, hogy atyja nem Randtenben, vagy Neukloterben fekszik; mert az, hogy egészen idegen vidék felé sietett, nagyobbította előtte a távolságot és az elkészítés veszélyét.

Végre mégis kezdett meggyőződni, hogy közeledik az oly fájdalomra ohajtott célhoz, és most más alakot öltött bánata. Félt azon pillanattól, midőn szerencsétlen atyjának összezurom, talán fölismerhetetlen alakját meglátja; bizonyos féltékenységet érzett azon ismeretlen emberek iránt, kik őt környezik és rettegve gondolt az idegen embernek lakására melyben fekszik.

Es ha már meghalt, ki fogja neki megmondani, miféle hideg, részvétlen hangtól fogja hallani ama borzasztó szót: meghalt.

Egy komor, barátságatlan délután sik, kietlen vidéken ment keresztül. Kopasz földiek, néhány színevesztett fa, egyes rosszul épült házak farasztó egyformasággal váltották fel egymást.

A szürke, szintelen ég és a felvágott országút, melyen a lovak aránylag csekély eredménytel törekedtek előre, még inkább fokozták a jelenet szomorúságát és nehezítették az utas nyomott kedélyét.

Ha gondolatai öltöttek komorabb színezetet, mint amilyennel már napok óta bírtak. akkor ez most történt volna.

Ekkor a postalegény hátrafordult nyergében, hosszan kinyújtott kezében levő ostorával egy esetlen roronyra és szabálytalan házfödelek zavart tömegére mutatott, melyek úgy tűntek föl a láthatár szélén, mint valami rut elhibázott kép és monda:

— Az ott Derscheid.

Miksa mélyen felsohajtott.

— Mily szomorú látvány; mily félreeső, nyomoru hely! Es itt kellett szegény atyámnak Isten tudja mennyi ideig, a legelviselhetlenebb kínok közt feküdni! Oh ki mondja meg, mily elhagyatott volt a komor idegcnek közt; mily szüksége volt a vigaszra és mégis nélkülöznie kellett azt... s én, én, egyetlen fia, távol voltam tőle!

A kocsi végigrobogott a rázos utcákon, befordult a régi templomnál és megállt a régi rácskapu előtt.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Gabona üzlet.

Borgida Béla és Társa jelentése.

Budapestien

A gabonatörzsdén tegnap változatlan volt az irányzat.

Határidők sárlata:

Májusi buza	— — — —	11.80
Októberi buza	— — — —	11.90
Áprilisi rozs	— — — —	10.81
Októberi rozs	— — — —	9.32

Áprilisi zab	— — — —	10.03
Októberi zab	— — — —	8.89
Májusi tengeri	— — — —	9.44
Juliusi tengeri	— — — —	9.28

Budapesti értéktőzsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	— —	833.25
Osztói hitelrészvény	— —	636.—
Jelzálogbank	— —	467.50
Leszámitoló és pénzváltó	— —	542.50
Közuti vasút	— —	796.—
Osztói államvasút részvény	— —	727.50
Salgótarjáni közszén	— —	716.—
Városi vasút	— —	409.—

A szerkesztésért felelős:

Dr VUCKICS GYULA.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy Csengeri-utca 21-ik szám alatt saját házamban, egy a mai korak mindenképen megfelelő

**= épület és =
műbutor asztalos**

műhelyt létesítettem. Elfogadok: előszoba és konyha felszereléseket minden kivitelben, továbbá templom, iskola, gyógyszertár és kávéház berendezéseket kellő jártassággal. Rajzzal és költségvetésekkel úgy helyben, mint vidékre készséggel szolgálok. — Tömeges rendeléseket kérve vagyok kiváló tisztelettel

Gaál József

mű-asztalos, Nagyvárad.

TELEFON 11-52.

TELEFON 11-52.

FŐ A SZORGALOM ÉS A PONTOSÁG!

Puskás Károly

uri divat férfi szabó, Szent János-utca 45. sz.

Elvállalok mindennemű férfi ruhák készítését a legújabb divat szerint izléses kivitelben, valamint elvállalok átalakítást, javítást, tisztítást. Hitelképes egyéneknek kedvezményes részletfizetésre is készítek a legszolidabb árban.

Mintaim vannak dús választékban elsőrendű gyárakból.



Magyarcsékei járás főszolgabírójától.

440—1912.

Pályázati hirdetmény.

A miklóirtási körjegyzőségben lemondás folytán megürült segédjegyzői állásra pályázatot hirdetek s felhívom mindazokat, a kik ezen 1000 kor. évi fizetéssel 200 kor. lakbérrel, 100 kor. napidij általánnyal egybekötött állást elnyerni ohajtják, hogy az 1883. évi I t.-cz. 6 § illetve az 1900. évi XX. t.-c. 3. §-ában előirt képesítésüket, s eddigi alkalmazásukat igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérvényiket hozzám legkésőbb folyó év május hó 3 ig adják be.

A választást a miklóirtási körjegyzői irodában folyó év május hó 4-ikén d. e. 9 órakor fogom megtartani.

Magyarcséke, 1912. április hó 22.

Dr Halász Elemér

főszolgabíró.



Gyermekkoscsik, kerti butorok, utazó kosarak, bőrárak, női ridikülök, sétabotok és játékaruk, ugyszinte mindennemű bazár-cikkek legolcsóbban beszerezhetők:

Kolin Náthán-nál

Rákóci-ut 10. szám.

A Biharmegyei Gazdák Áru és Hitelintézete Rt.

Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.

Befizetett alaptőke: 1,000.000 korona

Elfogad takarékbetéteket, ha azok állandók 5^o-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlai betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti.

Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámitol váltókat a legelőnyösebb kamattal mellett gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindennemű bankszerű beszedésekkel (incassó) olcsó díj mellett.

Előleget nyújt értékpapírokra, terményekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyósit házakra és földbirtokokra.

Belépési felhívás.

A POLGÁRI TAKARÉK és SEGÉLY-SZÖVETKEZET
Kossuth Lajos-utca 4. szám
1912 január 1-én megnyitotta
17-ik évtársulatát.

Az igazgatóság ez uton felhívja Nagyváros város és Biharvármegye t. közönségét az új évtársulatba való belépésre. A belépés tetszesszerűtlen száma törzsbetét jegyzésével történik, melyek mindegyike után hetenként 1 korona fizetendő a szövetség pénztárába. Vidéki tagok a befizetéseket postai csekk útján is eszközölhetik. Az új évtársulat 3 évig tart, melynek eltelté után a tagok az általuk ekként megtakarított tőkét az elért haszoneredményben való arányos részesedés mellett megkapják.

A szövetség célja, hogy tagjainak a heti befizetésekből tőkét gyűjtsön és hogy tagjai hitelének, keresetének és gazdálkodásának előmozdítása céljából nekik olcsó és kényelmes kölcsönöket nyújtson.

Kölcsönök adatainak:

- a) a heti befizetések kilenczted része erejéig minden további biztosíték nélkül;
- b) ingatlanokra;
- c) elegendő biztosítékot nyújtó kézi zálogra;
- d) megfelelő kezesség mellett vá tóra, kötelezővénnyre. A szövetségbe való belépés alkalmával törzsbetétenként 50 fillér beiratási díj fizetendő és egy heti részlet befizetése után már mindenki megkapja törzsbe írt könyvecskéjét.

Az új évtársulatba belépők részére kölcsönök már most folyósíthatnak. *A kölcsönökről kiállított kötelezvények bélyeg- és illetékmentesek.*

A belépni szándékozók felkéretnek, hogy a felvétel iránt üzlethelyiségünkben (Kossuth Lajos-utca 4. sz.) mielőbb jelentkezni sziveskedjenek. Nagyváros, 1911. december hó.

A Polgári takarékszövetkezet igazgatósága.

Nagyvárad város
VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Ertesítjük a t. közönséget, hogy a
Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzó-lámpák nagy raktára **legolcsóbb áron** a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514

Elvállaljuk villamos világi-tási és erőátviteli berendezések felszerelését.

Csillárok.

vilámpák

állandóan nagy választékban kap-hatók.

Villamos motorok

1/4 lóerőtől minven nagyságban.

Főszerelő telefonja 55. sz.

Egy 3 szobás utczi lakás szükséges mellékhelyiségekkel együtt május 1-től kiadó. Kossuth Lajos-utca 6. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztár Részvénytársaságnál.

A Leszámitoló és Jelzálogbank rt. épületében egy **5 szobás** Béner-térre néző lakás

május 1-től kiadó.

Értesítés.

Van szerencsém az igen tisztelt megrendelőim és a nagybecsű közönség szives tudomására hozni, hogy a **KOVÁCS és LUX** cégből kiléptem s üzletemet ideiglenesen

Füzes-utca 14. szám

alá helyeztem át. Készítek modern butorokat, portálékat, kávéház és üzletberendezéseket, épület-munkákat. Május 1-től villanyerőre berendezve, külön butor osztály. A n. é. közönség szives pártfogását továbbra is kérve, vagyok teljes tisztelettel

Kovács Zsigmond, műasztalos.

Lakás: Körös-utca 9.

Telefon szám 10-87.

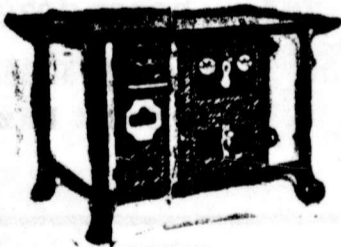
Műhely: Füzes-u. 14.

Uradalmak, gazdaságok, községek ha jó kútat akarnak, forduljanak:

Márkutz József

villanyerőre berendezett épület és diszmulakatos ipartelepéhez

NAGYVÁRAD, Pereces-utca 9. szám.



Szép, tartós és jól főző

takaréktűzhelyek

és lakatos tömegárak állandó raktáron.

Drótkerítéseket a legjutányosabb áron készít.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Hirdetések

felvétetnek a kiadóhivatalban.

FÉLIX-FÜRDŐ

téli és nyári gyógyhely. Európa leggazdagabb kénes hévíz forrása. Víz hőfoka 49° C. 17 millió liter víz mennyiség. Csuz, köszvény, ischiás, izzadmányok és női betegségek ellen. 1909-ben 9200 beteg hagyta el gyógyultan, javultan a páratlanul hatásos fürdő gyógyforrásait. **Penzió rendszer október 1-től május hó 1-ig.** Elsőrendű ellátás, reggeli, ebéd, vacsora, fűtés, szoba világítás, egyszeri fürdés a Ferencz-fürdőbe pocró-

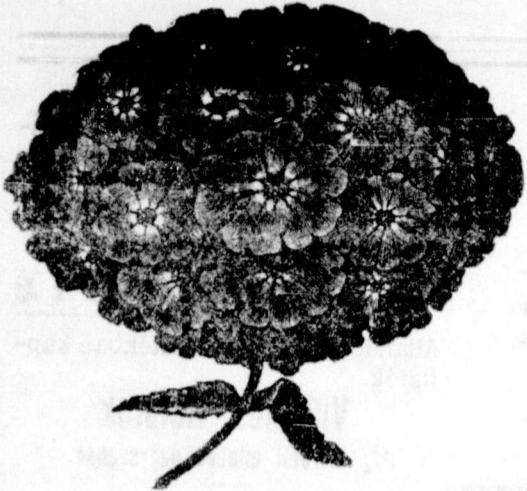
csozással hetenként **56 koronába** kerül.

A Viktor szálló folyosója össze van kötve a fürdővel. A folyosókon lévő kályhák állandóan fűtve vannak. Bármilyen időben meghülés veszélye nélkül lehet a kurát eredménnyel használni.

Posta, távirta, interurbán telefon, állandó gyógyszer-tár a fürdő telepen. Prospektust küld az **igazgatóság.**

Alapított 1850.

Alapított 1850.



Van szerencsém a n. é. gazdaközönségnek ajánlani a **legkitünőbb**

vető-magvaimat.

Valódi eredeti kitüntetett **takarmányrépa-fajokat.**

Oberndorfi kerek sárga;

Mamuth óriás hosszú vörös, ecken-
dorfi olajbogyó sárga palackalaku
hosszu.

Alla milag vizsgált arankamentes, magyar lucerna,
stiriai vörös lóhere.

Pázsit díszfű vegyülék.

Angol perje, muhar, bükköny pap-
rika-köles, kendermag, kék mák,
dug-hagymák, cukor-cirok. Kifli-burgonya.

Gazdálkodó és kereskedő urak figyelmét fel-
hivom jutányos áramra.

A legjobb konyhakerti virágmagvak és gumók.

A t. gazdaközönség b. megrendeléseit a legnagyobb
készséggel várva, maradok kiváló tisztelettel:

Dell'Ortó Károly

magkereskedése a „Zöld Koszoru“-hoz.

Nagyvárad, Szent László-tér.

Képes árjegyzéket kívánatra bementve küldök.

Videki megrendeléseket gyorsan és pontosan teljesítek
csomagolási költség nélkül.

Nagyvárad város tanácsának árverési köldöttségétől.

6004—912. sz.

Ajánlati felhívás.

Nagyvárad város tanácsától nyert felhatalmazás folytán a Sebes Körös folyón felállítandó nyári uszoda megtervezésére és felépítésére pályázatot hirdetek.

Ajánlattevők kötelesek ajánlatukat részletes tervekkel, költségvetéssel és műszaki leírással felszerelni s ajánlatukban világosan kitenni, hogy a nyári uszodát az építkezés megkezdésére vonatkozó felhívás kézhezvételétől hány nap alatt tartozik felépíteni s használatba átadni.

Ajánlattevők tartoznak költségvetési végösszegének 5%-át bántópenz illetve későbbi biztosítékként a városi pénztárba letenni.

A nyári uszoda nagyságára, berendezésére, elhelyezésére nézve az 1912. évi jan 22-én kelt s az 1912. évi febr. 29-ére hirdetett ajánlati tárgyalás alapját képező feltételekben foglaltak nyujtanak tájékoztatást.

Ajánlatok 1912. évi május 11-ik napjának d. e. 10 óráig csak írásban adhatók be alulírott nál, amikor is azok a városház bizottsági termében nyilvánosan felbontatni fognak.

A közszállítási szab. rendeletnek a hazai anyagok, munkaerők, stb. alkalmazására vonatkozó rendelkezései minden ajánlattevőre kötelezők. — A város közönsége a tett ajánlatok felett teljesen szabadon határoz: jogában áll tehát bármelyik ajánlattevővel szerződni, az ajánlati tárgyalás eredményét megsemmisíteni s újabb ajánlati tárgyalást kiírni, vagy az uszoda létesítése érdekében tetszése szerint intézkedni.

A tervek szerzői joga annak készítőjét illetve ajánlattevőt illeti meg, viszont azok a város közönségével szemben követelést semmi címen nem támaszthatnak.

Nagyvárad, 1912. ápr. 21-én.

Komlóssy József,
küldöttségi elnök.

Haszonbérbeadás.

Biharmegye, Nagykereki község határában egy 700 kis hold területű (1000 □-öles) tagbirtok. 1912. évi október hó 1-ső napjától kezdődőleg — haszonbérbe adatik. Közvetítőx nem díjaztatnak. Bővebb felvilágosítást ad

Magyary Miklós

ügyvéd, Székelyhídon.

Telefon szám 13.

Ungváry és Tokai

Bankbizományi birtok-
vásárlási, eladási és
erdő becslési irodája

RÁKÓCZI-UT 10. SZAM.

Helybeli és vidéki telefonszám 725.

Bükkfa parkett

fedélcserép, mész, cement, gipsz, fedéllemez,
elszigetelőlemez, nád,

Budweissi kályhák

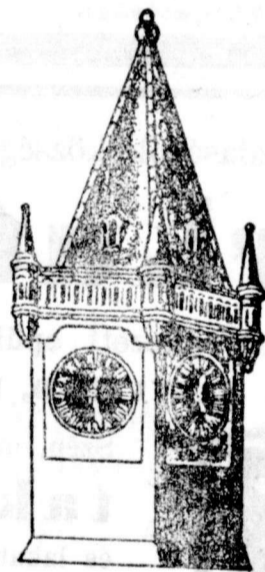
Rondor Dezső

Nagyvárad, Nagypiac-tér 1. Telefon 969.

Sarkady és Szánthó

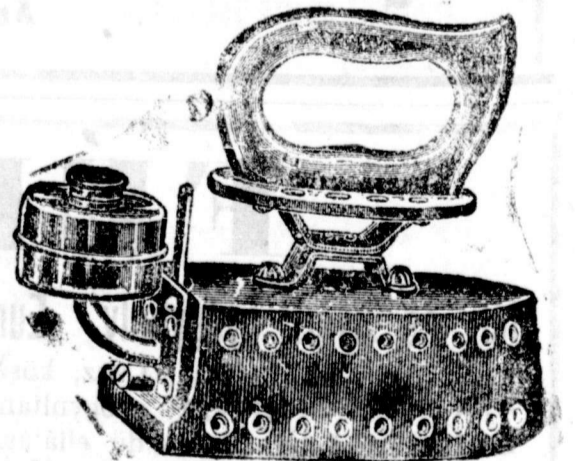
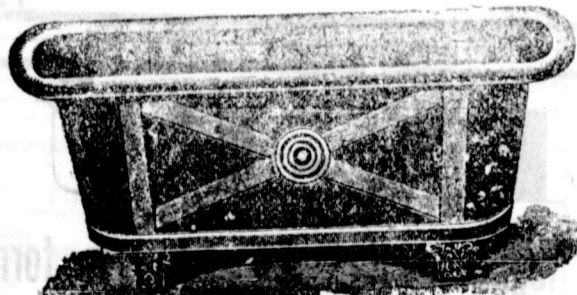
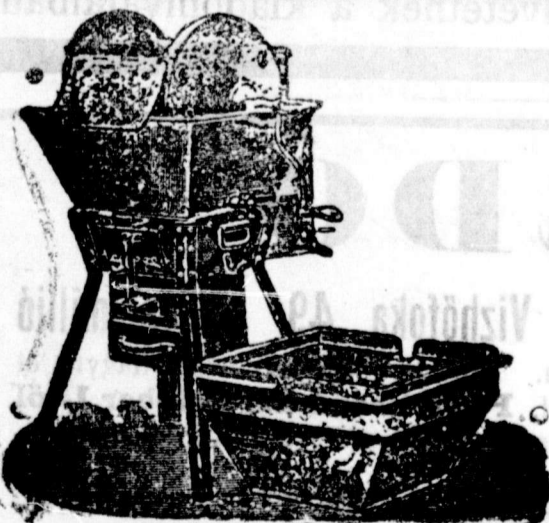
TORONYÓRA GYÁRA

Nagyvárad, Damjanits-utca 30.



Ajánlja 1 héttben egy-
szer felhuzandó és 1
napban egyszer felhu-
zandó toronyóráit
„szegecs” és „szabad-
lengésű” járattal, réz
kerekekkel. Olcsó árak.
TÖBB ÉVI JÓTALLÁS.
Villanyerő
berendezés.

Arjegyzék kívánatra.
Saját ház.



Fürdőkádakból

legnagyobb választék minden nagyságban.

Ruha mosó és mangorló gépek,
modern konyha berendezések kizárólag

TARSOLY és RISZTÓ

különlegességek vaskereskedésében

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Telefon 390.

